

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң Тыва АССР-ниң Дээди Соединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 210 (10195)

1976 чылдың сентябрь 4, суббота

1925 чылдан үнүсүлүштүгү

Өрткө 2 көд.

РЕСПУБЛИКАНЫҢ КУШАЖЫЛЧЫ ХҮННЕРИ

СЭКП обкомунда, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелинде, облпрофчөвүлелде болгаш ВЛКСМ обкомунда

МАЛ ПРОДУКТУЛАРЫН-КУРҮНЕГЕ

(Сентябрь 1-ниң медээзи-биле)

Республиканың ажылчы чоннары онгу беш чылдың баштайгы чымынның планын даярдаары чедишкенин күөсүдир дээш боттарының аргалары болгаш курамын аргалары ачылган, эрес-шууругу ажылдап турар. Мал продуктулары күрүнеге сазар хүлээлге-даалгаларын багай эвес күөсүдир турары өөрүңүт.

Он иштинде колхозтар сүт сазар планын 99,5, совхозтар — 84,2 хуу күөсүткен. Күрүнеге сүт сазарының тос айлар планын Тес-Хем районунун саяачылары күөсүдир. Оларның күөсүдир хуузу — 124,2. Каз-Хем районунун саяачыларының күөсүдир хуузу — 96,8, а Эрзин районуну — 94,6 хуу.

Тус-түс ажил-агыйларын байдалын көргө, «Тес-Хем» совхоз чарыштын мурнунда чоруп турар. Ук совхозтун саяачылары күрүнеге сүт сазарының тос айлар даалгалын 116 хуу, Каз-Хем ажил-агыйларын дуржулга станциязы — 107,1, «Найрал» совхоз — 100,1 хуу күөсүткен. «Кара-Таа» совхоз сүт сазар планын база күөсүткен.

«Россия», «Бурингар» совхозто хожууду турарын айтыр херек. Республиканың хойжуларынын улуг чедишкенин дүүүңгө «Шын» солдунда бижээн. Республика нитизи-биле күрүнеге сүт сазар чыл планын 107,5 хуу күөсүткен, азы немелде план-биле катат 2700 тонна сүт сазар турган, 2903,3 тонна дүктү саткан. Ажил-агыйларын партиянын XIV съездинин тегүлүгү шийитилерин амырдалга боттарынарынга төлөтүп улуг кириген республиканын бүтү хойжударыга алдар болгаш мактал!

Темпини улам дүргедедир

СЭКП обкомунун бюрору, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели, облпрофчөвүлел болгаш ВЛКСМ обкому мал ченин белеткээр талазы-биле шалыпчы айның сөөлүгү неделязынын түннелин чугаалажып көргөш, республиканың ажил-агыйлары август 30-ге чедир суген белеткээрин 43,4 хуу, сентябрга — 132,8, будук-бүрүнү — 40,4, витаминин суген далганын — 31 хуу күөсүткенни, ол ышкаш 173,7 муң тонна силосту салганын демделгээ. Сенаж салырының планын Улуг-Хем, Каа-Хем, Таңды, Барыын-Хемчик районнар, а будук-бүрү белеткээрин Барыын-Хемчик район күөсүткен.

Шалыпчы айның сөөлүгү неделязында Барыын-Хемчик районун мал чени белеткээр бригада, отрядтары эки ажилдаш, суген кезилдизиниң өзүлдезин 21,4 хуу, Кызыл район — 14,1, Монгун-Тайга — 13,7, Бай-Тайга — 10,9, Чөөн-Хемчик — 9,8 хуу чедирген. Социалист чарышты дээштик организастап тургаш суген кезеринге эки түннелдерин «Бай-Тал», «Алдан-Маалыр», «Барлык», «Хемчик», «Шамбалыг», «Тинилеге», «Сукпак» совхозтар, Каа-Хемде «Тинилеге», Чөөн-Хемчикте «Искра», «Октябрь 30 чылы», Эрзинде Ленин аттыг колхозтар, а витаминин суген далганы белеткээринге С. К. Тока болгаш ССРЭ-ниң 50 чылы аттыг совхозтар чедип алган.

Оң-биле кадры мал чени белеткээринге, ылангыч суген болгаш витаминин суген далганы будуреринге темпиниң өрткен неделяда чавызынан СЭКП обкомунун бюрору, республиканың Министрлер Чөвүлели болгаш облпрофчөвүлел болгаш ВЛКСМ обкому демделгээ. Өвүр районун ажил-агыйларынга неделя дүргүзүндө өзүлде болбаан. Таңды, Току, Эрзин районнарга өзүлде чүгүл 2,4—4,6 хуу болган. Тока аттыг, «Өөк», «Шивилги», «Совет Тыва», «Тоора-Хем» совхозтар суген белеткээринин план-даалгаларын чүгүл 12—20 хуу күөсүткелдизин. Чамдык районнарда мал чени белеткээр турар кижилерин саны кызырлалган, кижилер-биле организаакчы болгаш масса-политиктиг ажил кошкан, мал чени белеткээр техниканы долу ажилдап турар. Витаминин суген далганы белеткээр агрегаттарын будуркчулук неделянын хонук бүрүзүндө Улуг-Хем районун ажил-агыйларынга 1,9 тонна, Барыын-Хемчикке — 2,6, Бии-Хемге — 2,9 тонна болган.

Суген белеткээринин план-даалгаларын 75,2 хуу, сенажы — 140,7 будук-бүрүнү — 104,7, силос салыры — 51,6 хуу күөсүткен Барыын-Хемчик районун мал чени белеткээр шалыпчы айның сөөлүгү неделязынын социалист чарыштын тинлекчизи деп санаан.

Суген белеткээрин 74,2 хуу, сенажы — 183,6, силос салыры — 91,6 хуу күөсүткен Каа-Хем районда «Тинилеге» колхозту ажил-агыйлардан тинлекчи деп көргөн.

Барыын-Хемчик районга болгаш Каа-Хемде «Тинилеге» колхозка СЭКП обкомунун, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң, облпрофчөвүлелдин болгаш ВЛКСМ обкомунун шилчир Кызыл туугу, 200 болгаш 100 рубльдин шаңналын тыпсыр.

Сентябрь айда мал чени белеткээринин темпини улам күштелдирерин, нитинин малынга белеткээр бүгү чечернин планын долдур болгаш амыр күүсүдир дээш социалист чарышты уламчылаар.

Улусчу тудугда

ШЕВЕРЛЕКЧИЛЕРНИҢ ЧЕДИШКИНИ

48-ки тудуг өргөлдүгө Навою Сувороваң бригаданы республикада база бир тудуга тудуг-хотжун-ниң таттырын тудугче чорудар деп шийитилерин даярдаган соода, оң кесиптүү кыстар дика амыраалар. Во чымын уугучу тудуг кылдыр чарыштын сүс чүс олуттук театр тудугуна ажилдап олар боттарыга улуг алдар кылдыр сапал турарлар.

Ол бригада өр эвес, дөрт-дөс чыл мурнунда тургустунган-даа болза, бодунун чедишкени-биле сугагыш берген. Алаа коммунист күүш-ажылдыг комсомолчу-агыйлар бригадамы деп атты тымыскап.

Н. Суворованың бригаданы май ай эгезинде ол тудугта чед берген. Баштайгы үеде чаа тудугта механам, машиналар эде тургустунмаан, хоюдуг материалдары чедишсе бооп, ажил шуудаван турган. Ол ышкаш тудугтуң бодунун төлөтүлгө байдалы-биле өскө бажынарлар онзаалчак, алаа ташыштар ажилдап, өөрчирин база негеттинип турган.

Тудугда кижини турар еске-даа өргөлдүгүн ажил-агыйлар-биле кады 48-гаар тудуг өргөлдүгүн шеверлекчилер боттарының мурнунда салдыган харым-салгалыг сорулганы билди, театрны тудугу Октябрьдин социалист Улуг революция-зынын 60 чыл оюнга алдар кылдыр 1977 чылдың сентябрь бирде ажилдаа кирип дээш күжүшкенин ажилдап турар. Ажилдыг үр-түннелди болурунга бажыг малайдыг калбарган. Ол ышкаш бригада К. Бисиланын шеверлекчилер бригадалы-биле чарышты салган. Оң түннелди чогуру үеинде үлүрүп келген. Эрткен айда бо ийн бригаданың көргүзүлгөри дең болган.

— Бистин кыстар чарыштын бирги черин ол болурун аргаш бажыга бузурерлер. Линчигаш боттарының арга-жерекчил, курамын-даары ажилдап тургаш, оон-даа эртык үр-түннелди ажил-агыйлар шийитилерин деп бригадир чугаллап турар.

Эш Л. И. Брежневтин Алма-Атада чеде бергени

СЭКП ТК-ның Чыгыне секретары эш Л. И. Брежнев сентябрь 2-де Алма-Атада чеде берген. Аэропортка эш Л. И. Брежневти СЭКП ТК-ның Политбиро кижигү, Казахстаның КП ТК-ның бирги секретары Д. А. Бунаев, Каах ССР-ниң Дээди Соединиң Президиумунун Даргазы С. Б. Ниязбеков, республиканың Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы В. А. Ашимов, Казахстаның КП ТК-ның бюро кижигүнери, партия обкомнарының бирги секретары-лары, обкуүскомнарының даргалары, республиканың министрстволарының болгаш ведомстволарының ууртукчулары, хой-нитинин төлөлекчилери утказалар.

Леонид Ильичиче кызыл чектерил тудускан. Аэропорттан хоорайже баар бүгү брук дургаар Казахстаның баймысалынын он-он муң чуртталгалары Леонид Ильич Брежневке чуреттин ханымдан байыр чедиргенер. Транспортиларда — Коммунист партияга, оң Ленин-чи ТК-ыга алдар болдурган долдурган, СЭКП ТК-ның Чыгыне секретарына байыр чедирген чыгыт көстөр бар болган. (СЗТА).

КУСКУ АЖЫЛДАР ШАК-ҮЕ МАНАВАС

Хун демдеглели

Эрткен ийн хонунта бистин республикада нитизи-биле 4373 тонна сугенин белеткээн, азы өзүлде чүгүл 2,1 хуу болган. Кызыл районун мал чени белеткечилери суген белеткээринин планын 99,2 хуу чедир берген, «Шамбалыг» болгаш «Сукпак» совхозтар планын күөсүдириниң кырында келген. Улуг-Хем, Таңды, Эрзин, Току районнарда мал чени белеткээринин темпини хонудавышкан.

Сентябрь 3-не чедир республикада нитизи-биле 84821 тонна сугенин белеткээн, азы планын 47,1 хуу күөсүткен. Ычкангаш күш-ажылды өргөни-астаарын, суген ажаар техниканы амырларын экижидерин үндөзүн-биле эде тургустуру негеттинип турар. Республикада нитизи-биле сенаж салырының планын 146,5 хуу күөсүткен. Бо дээрже өрткен чылдың ол-ла үеинде турганынан 34080 тонна хой бооп турар. Улуг-Хем районун ажил-агыйлары сенаж салырының даярдаганын ийн амыр катал амыр күөсүткен өөрүңчүт. Каа-Хем, Барыын-Хемчик районнарының ажил-агыйлары сенаж салыры даярдаганын база чедишкенин боттадылар.

Силос салырында элзэн дүвүзүзүниң байлал тургустуу-на бергенин айтыр херек. Эрткен ийн хонунта силостан негизин массанын өзүлде чүгүл 0,3 хуу болганын алаа тараг-гай чиккен болуп. Республикада 400 муң амыр тонна силос салып турган болза белеткээрин 173,7 муң тонна. Бо чүгүл ченин белеткээрин дика хонуд-дап турары илгелдир.

Чулуктуң бо мал ченин белеткээринге Тес-Хем, Бай-Тайга, Улуг-Хем, Эрзин районнар хонудал турар. Чикээ, Тес-Хем район силос салып планын чүгүл 2,1 хуу күөсүткен. Мал чени белеткээриниң дына хой бригадалары, эвеналары, тус-түс малчынар бедик үлгөргө-чинизин көргүзүп турар. «Шамбалыг» совхозта Мечили-оол Мадыр-оолдун эвенору эрткен беш хонунта эки түннелдерин чедип алган. «Дон-Терезин» совхозта Саага Дос-тан-оолдун механастаан бригадасы беш хонунта 300 тонна суген белеткээр тургаш, 472 тоннаны сарааттаан. Монгун-Тайга районда коммунист, малчын Донган Чочан-оол беш тонна суген белеткээр планын 8 тонна кылдыр күөсүткөн, ам-аза беш тоннаны белеткээр хулээнген ажилдап турар.

Тес-Хемде «Чодураа» колхоз-тун болгаш «О. Шынаа» совхоз-тун мал чени белеткээр байдалы демей, ычкангаш-даа түннел-дери сүп өске. «Чодураа» колхозтун Харал-Тей сүт-бараан фермазының коллективин пар-

СЭКП Тыва обкомунда болгаш Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелинде

ЖАМНАЛГАНЫ ШЫҢГЫЫРАДЫР

«Улус ажил-агыйын одалга, электри болгаш чыгыт энергия-ны-биле хандырар, одалга-энергетика кураалдарының чарыштары калбар талла-зы-биле сонгаарлаптын болбас хемчегер дугайында» СЭКП ТК-ның болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң 1976 чылдың август 9-тагы докта-алы күөсүдир талазы-биле хемчегер дугайында айты-рыггы СЭКП обкомунун бюро-зу болгаш Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелин чуга-лажып көргөн.

Республиканың партия, совет, ажил-агый органдары одалга-энергетика кураал-дары будуреринде болгаш наамнарының талазы-биле то-лартай ажилдарын кылдып турары алаа демделгээ. Эрткен чеди айларын дүргүзү-нда республикага пландан алдыр 12,3 миллион киловатт-шак электри энергиязын ажилдап кылган, ол ышкаш 70 муң тонна хомур-дашты каскан. Бо-ла үеиниң иштинде чыгышын 6,3 муң кал база электрия 700 муң киловатт-шак энергиязын, 200 тонна бензини камнап алган.

Оң-биле кадры үлетирүүн болгаш автотранспорттун бүдүрүлгөри, тудуг органи-зацияларында, колхозтарда болгаш совхозтарда одалга, электри болгаш чыгыт энер-гиязын камнаар, шын амыр-дар талазы-биле четтестер барып демделгээ.

Январь-июль айларда «Тыва кобальт» комбинат 474 муң пивозаводу — 3,3 муң кило-ватт-шак электри энергия-зын, Кызылдың тууубу за-воду 46, Кызылдың хабз заво-ду — 37, эрт комбинат — 64 гигакал чыгыт энергиязын, «Сельхозтехника» катты-жыкшыгынын будурүлгө-ри 145 тонна, малай ажил-агый эргелди — 20 тонна бензини, Барыын-Хемчик болгаш Тес-Хем районнарының колхозтары бо-лаш совхозтары 500 тонна кы-нар-чаар материалдарын ар-тыкка чарыдаган.

Чамдык будурүлгө-р бол-гаш организаациялар, колхоз-тар болгаш совхозтар одалга-энергетика кураалдарының үлгүлүгү чорумчулар, ле-ри-херекселерин модерни-заастар, электрияны эрчи шу-гумнарын болгаш хемчегерин херекселерин чартыр, чылы-дылгага болгаш чарыкка

ажилдап одалга болгаш элек-три энергияларын чеди-рин болдурбас талазы-биле практиктик хемчегерин чо-гууру-биле боттапчырапайн ту-рар.

Энергетика ажил-агыйын кышка белеткээринде, будур-гө-рлерин, организаациялар-нын, колхозтарын болгаш совхозтарын кышкы одал-гачыларын кураалдарын тур-густурунга улуг четтестер бар. Монгун-Тайга, Эрзин, Бай-Тайга, Эрзин, Тес-Хем район-нарык четтир салып хомур-дашты ам-даа сорулган. Тыва-ның электри четкизи (эш Чукмаков), «Кызыл-Тудуг» тудуг өргөлдү (эш Дренов), «Тыва тудуг» трези (эш Бернград) подстанциялар

тудуун оожум темп-биле чору-дуп, Кызылга ишт сүт болгаш чымылгыда четкизи тудурын бадаллап турар. Ак-Довурак-та подстанцияны улугтук турарынга, Хову-Аксының, Кызылдың электри станция-ларын котелдарын сентоз-ринге хожуудашынын бол-дурган.

СОВЕТ КӨДЭЭНИНҮҮН КИЖИЛЕРИ

Бо эрсе, шуугурганын кык бригадаларыне концерт нүгүрүз дээн агытбригадада улауун, атыш-чеенин, аялп-ишчилерге лекция, беседа мыыр дээн ажилдакчыларын баа-за чедер.

Оң чуртап турары неарталда чурттанчылар бо чылын сөөкхө 10 тонна суген бөлөткүзүнгө бир бөлмг, идепкейли-биле үнгөн. Анда М. Сангы-Бадырза, башкы О. Ховалыг, Р. Ондар белгаш өскелер-да шалпыч ажилдаан. Неарталдын даалгазы ний хүнде-ле амыо күөгүстөнгин.

ЧУРУМКА: чалаачы, кинематоги Ф. САТ.

А Ж Ы Л Т У Л У К Т Е В И Ш А А Н

Раионун албан органдары чиркөөнү үзүп-үзгүч, суббуналарды шайтөө, сизге ажалдагыңа уагуз дузаны чедирген.

Совхозтун чамдык малчылары сизге белетиктеликке кошкак салып салып, амылгыга чедир сизге кеспей турар. Оларга Монгун Мамыя Соролду, Ховалыг Алдык оолду, Монгун Бонууларын Монгун Дамбаны, Монгун Нимити хамаарыштары боолу.

Сизге ажалдаздымдай турары биле совхоз сула ажалдагычы кырбоз. Совхозтун инженер-техниктин, амылгычылары техника урелнигины биле болуурга толгоозе, артык кестер-биле өй-шанал хамаарылары негеттинги турар.

О. ДУДРАА,
Хорум-Даг көдөз Сөдө-
лүмнү күүсөөк даргалы.

[illegible]

ЧУРУНГА: ТКК контролерларынн хууца утгушту планнарын санап тургусканын пропагандаст, чыпп пресстэр участоктуң мастери Н. И. Абаентц (он талазында хынап турары).

Д. ДЫНИННИН фогозу.

Коммунист дугайында чугаа

тургулар. Коммунист Колда-
нын хуула уялары, дөмө-
күр аккан кылар дамырак дө-
бригациядан кезигүүнөринчи
дамчы, нияти уялгөргө катты-
жып, коллективтин амыла-е-
резин шүтүүдөдөрүгө болган
ат-алдарын көздөрүнө кир-
жип турар. Ажыгыр чорук-
чедикчинин амаа чедип кебес-
лө болгай. Кижя буруу оюн
ажыг дөрүн төт турган чедип
аар. А чеге-дэа ажыгыр бол-
за бөт-бөттөрүн бишлешсе
арзымта найралт чөк бөөргө
баяа-ла жоржок.

ӨСКЕЛЕРГЕ ҮЛЕГЕРЛИГ

Тополов бөтүүнү барым-
далап, кичээл бузуунга
пачалык беттегенди, мала-
гма атынаачыларын доңуз
бичимдер кылдырды, ном
биле ажалдарыга боётат
өвөрлөн материалдарын азы-
раңгын ажыны-биле холбоо-
рунга өөрлөн турган.

Политиктик, экономиктик
өвөрлөткө системизамга өөр-
лөткө дагыз азгелээр. Кому-
нист Тополов азнаа өөрлөн
мажарын четтедирген
ипкеңгир кирип, пропаган-
дистерди боламачыг ишпи-
ли атыптай. Уай-нына ажал-
дарына өөрлөн турган.

га нэвсгэеийн болгоцн ак сэтгэвчтэй, кирилжаагези-биле өсөхөсөөрөө, үдгөрг-чигхэг болгох, коллективийн амьдралынг хөгжүүлсний соогууртай үзэл-төгүүрүн, сөрүк кварип келгэн.

Ийн коммунистн, Галин Болдга биле Николай Тоголдотуун оиахисн ажилын болгоцн хай-нунтчи даалга-зынга хачаарлагзынмын дута-гынга дотууц-биле бижиргн-мынмыг-дыр.

Б. МОНГУШ.

Ак-Довурак.

демниг зорлуурус, онашкан
ажилчысты кылын билири-
нис болбозырадылга комбина-
дынын ийн ээлчээн кылчып
турувуста кончуг тодаргай

Ш ы н _____

2-ги арын ● 1976 ч. сентябрь 4

СОЛУН НЕДЕЛЯДА
6 КАТАП УНЕР